MELCHIOR WATHELET
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. május 21.[1]

C-303/13. P. sz. ügy

Európai Bizottság
kontra

Jørgen Andersen

„Fellebbezés — Állami támogatások — A dán hatóságok által a Danske Statsbaner (DSB) közvállalkozás javára megítélt támogatások — A Koppenhága (Dánia) és Ystad (Svédország) közötti vasúti személyszállításra vonatkozó szolgáltatásnyújtásra irányuló közszolgáltatási szerződések — A támogatást bizonyos feltételek mellett a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító határozat — Anyagi jogi szabályok időbeli hatálya”

1. A jelen fellebbezéssel az Európai Bizottság elsődlegesen az Európai Unió Törvényszéke által a dán közlekedési minisztérium és a Danske Statsbaner közötti közlekedési közszolgáltatási szerződésekről szóló bizottsági határozat[2] részbeni megsemmisítése tárgyában hozott Andersen kontra Bizottság ítélet (T-92/11, EU:T:2013:143; a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését, valamint a vitatott határozat megsemmisítése iránti kérelem elutasítását kéri. A Bizottság másodlagosan azt kéri, hogy a Bíróság nyilvánítsa megalapozatlannak az elsőfokú eljárásban hivatkozott harmadik jogalapot, és utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé. E fellebbezés az állami támogatásokra vonatkozó anyagi jogi szabályok időbeli hatályára vonatkozik, és rámutat a kérdés összetettségére. Különösen annak a kérdése merül fel, hogy a jelen ügyben szóban forgó be nem jelentett állami támogatások a 2002 és 2008 közötti időszak tekintetében korábban létrejött helyzet hatálya alá tartoznak-e, amint azt a Törvényszék lényegében megállapította, vagy egy folyamatban lévő helyzet alá, amint azt a Bizottság állítja. Csatlakozó fellebbezésükkel a Danske Statsbaner (DSB) (a továbbiakban: DSB) és a Dán Királyság szintén azt kérik, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet.

I – **A jogvita előzményei**

2. Jørgen Andersen a Gråhundbus v/Jørgen Andersen cégnév alatt autóbuszos szállítási tevékenységet végez Dániában és külföldön. Különösen Koppenhága (Dánia) és Ystad (Svédország) között biztosít összeköttetést, amelyet a Bornholm szigettel (Dánia) vízi közlekedés útján kapcsol össze. A DSB Dánia állami vasút-üzemeltetője. A szóban forgó tényállás idején ez utóbbi teljes egészében a dán állam tulajdonában állt, és kizárólag vasúti személyszállítási és ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat nyújtott.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — A 2010. február 24-i 2011/3/EU bizottsági határozat (C-41/08 [korábbi NN 35/08] állami támogatás) (HL 2011. L 7., 1. o.; a továbbiakban: vitatott határozat).

3. A DSB monopolhelyzetének 2001. január 1-jével való megszüntetése óta a vasúti személyszállítási szolgáltatásnak két rendszere létezik, nevezetesen: a kereskedelmi alapon működtetett szabadforgalom és az olyan közszolgáltatási szerződésekkel szabályozott közszolgáltatási forgalom, amelyek az üzemeltetett útvonalakért való ellentételezés nyújtását írhatják elő.

4. A DSB a 2000 és 2004 közötti időszakban közlekedési közszolgáltatási szerződés keretében üzemeltetett fő- és regionális vonalakat. 2002. december 15-től kezdődően az említett szerződés a Koppenhága és Ystad közötti viszonylatot is magában foglalta, amely korábban a szabadforgalmi rendszer alá tartozott. A DSB újabb közlekedési közszolgáltatási szerződést kötött a 2005 és 2014 közötti időszakra a fő- és regionális vonalak, valamint a Németországgal fennálló nemzetközi útvonalak és a Koppenhága–Ystad vonal üzemeltetésére.

5. Azt követően, hogy a közszolgáltatási szerződésekkel szemben, amelyeknek a DSB szerződő fele, két panaszt nyújtottak be, amelyek közül az egyik J. Andersentől származik, a Bizottság 2008. szeptember 10-én az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról határozott (a továbbiakban: eljárást megindító határozat). Ezen eljárást követően 2010. február 24-én elfogadta a vitatott határozatot, amelynek 1. cikke a következőképpen szól:

„A dán közlekedési minisztérium és a [DSB] között létrejött közlekedési közszolgáltatási szerződések az [EUMSZ 107. cikk] (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősülnek

Ezek az állami támogatások az EUMSZ 93. cikk értelmében a belső piaccal összeegyeztethetők, amennyiben megfelelnek a jelen határozat 2. és 3. cikkében foglalt rendelkezéseknek.”

II – **A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet**

6. A vitatott határozat megsemmisítése iránti keresete alátámasztására J. Andersen három jogalapot hozott fel, amelyek közül az első azon alapul, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben megállapította, hogy a dán kormány nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát a Koppenhága–Ystad vonal minősítésével, valamint azzal, hogy azt nem sorolta a „közszolgáltatási” szerződések rendszere alá, a második jogalap azon alapul, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben nem rendelte el a DSB által a részvényese, a dán állam részére fizetett osztalék miatt összeegyeztethetetlen túlkompenzáció visszatérítését, a harmadik jogalap pedig azon alapul, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben az időbeli hatálya folytán állítólagosan nem alkalmazandó 1370/2007/EK[3] rendeletet alkalmazta az időbeli hatálya folytán állítólagosan alkalmazandó 1191/69/EGK[4] rendelet helyett. A Törvényszék helyt adott a harmadik jogalapnak, következésképpen megsemmisítette a vitatott határozat 1. cikkének második bekezdését.

III – **A Bíróság előtti eljárás**

7. 2014. április 3-i végzésében a Bíróság elnöke engedélyezte a Dansk Tog, dán jog szerinti, koppenhágai székhelyű egyesület beavatkozását J. Andersen kérelmeinek támogatása végett. A 2015. március 10-i tárgyaláson a Bizottság, J. Andersen, a Dán Királyság, valamint a DSB (mivel e két utóbbi fél a Bizottság kérelmeinek támogatása végett a Törvényszék előtti tárgyaláson is beavatkozóként vett részt) előadták észrevételeiket.

3 — A vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. október 23-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 315., 1. o.).

4 — A vasúti, közúti és belvízi közlekedési közszolgáltatás fogalmában benne rejlő kötelezettségek terén a tagállamok tevékenységéről szóló, 1969. június 26-i tanácsi rendelet (HL L 156., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 19. o.).

IV – **Értékelés**

A – *A Bizottság fellebbezéséről*

8. Előzetesen meg kell állapítani, hogy a DSB és a dán kormány két-két azonos tartalmú beadványt nyújtott be, az elsőt „válaszbeadvány”, a másodikat „csatlakozó fellebbezés” címmel. Mivel e beadványok mindegyikében a megtámadott ítélet megsemmisítését kérik, meg kell állapítani, hogy a válaszbeadványok elfogadhatatlanok, amennyiben azok nem a fellebbezésnek való helyt adásra vagy annak elutasítására irányulnak, ahogyan azt a Bíróság eljárási szabályzatának 174. cikke előírja. A DSB és a dán kormány által előadott érvelés tehát nem szerepel majd a vonatkozó kapcsolódó fellebbezéseket tárgyaló részekben.

1. A felek érveinek összefoglalása

9. A Bizottság úgy véli, hogy a szóban forgó támogatásnak az 1370/2007 rendelet alapján való értékelése nem járt az említett rendelet visszaható hatályú alkalmazásával, hanem az megfelelt az azonnali alkalmazás elvének.

10. J. Andersen lényegében úgy véli, hogy a jogszabályok főszabály szerint nem alkalmazhatók visszaható hatállyal, a jogalkotó azonban kivételesen egyes jogi aktusokat visszaható hatállyal ruházhat fel. A jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló támogatás célja egy olyan adott tevékenység fenntartásának támogatása, amely e támogatás hiányában veszteséges lenne, így azzal valószínűleg felhagynának. Márpedig e körülmények között az a jogszabály a legalkalmasabb, amelyet abban az időpontban kell alkalmazni, amikor a támogatást nyújtották, és az hatással van a versenyre (ez következik a jogellenes támogatásokra vonatkozó ítélkezési gyakorlatból is).

11. A Dansk Tog úgy véli, hogy a jogalkalmazás során – hogy az ne legyen önkényes – az időbeli hatályt kizárólag egyetlen objektív tényező, mégpedig azon időpont függvényében kell meghatározni, amikor a támogatást nyújtják, és az hatással van a versenyre. A Bizottság által javasolt szempont arra ad lehetőséget a számára, hogy határozathozatalának felgyorsításával vagy késleltetésével önkényesen határozzon az alkalmazandó jogról. Másrészt a Dansk Tog nincs meggyőződve arról, hogy a 1191/69 rendelet alkalmazása ugyanarra az eredményre vezetett volna, mint az 1370/2007 rendelet alkalmazása.

2. Elemzés

a) Az anyagi jogi szabályok időbeli hatályára vonatkozó ítélkezési gyakorlat

12. Mindenekelőtt különbséget kell tennünk a visszaható hatály („echte Rückwirkung”) [5] és az azonnali alkalmazás („unechte Rückwirkung”) között.

13. Ezt követően meg kell különböztetni egyfelől az új szabályoknak a régi jogszabályok hatálya alatt létrejött helyzetek jövőben bekövetkező hatásaira való alkalmazását (átmeneti helyzet), [6] másfelől pedig az e jogszabályoknak a régi jogszabályok hatálya alatt keletkezett végleges helyzetekre való alkalmazását (fennálló helyzet).

5 — A visszaható hatály ellentétben állhat a bizalomvédelem és a jogbiztonság általános elveivel. Ez utóbbit illetően, lásd: Skouris, V. „Jogbiztonság a közösségi jogrendben”, in *Mélanges Michael P. Stathopoulos (Timitikos tomos Mich. P. Stathopoulou)*, II. kötet, Athènes-Komotini, 2010., 2507. o. Lásd ebben az összefüggésben különösen: Lipinsky, J., Man of Steel? The General Court and the Principle of Legal Certainty: Annotation on the Judgment in Case T-308/00 RENV, Salzgitter AG, European State Aid Quarterly, 2/2014, 368. o.

6 — Az „átmeneti helyzet” kifejezést használják különösen a Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (T-176/01, EU:T:2004:336, 139. pont) a két helyzet megkülönböztetésére. Az „átmeneti helyzet” fogalma a „korábban keletkezett” helyzet ellentéteként is használható.

14. A Bíróság igen régóta úgy ítéli meg, hogy „valamely jogszabályi rendelkezés módosítását – eltérő rendelkezés hiányában – alkalmazni kell a korábbi jogszabály hatálya alatt felmerült helyzetek jövőbeli következményeire” [7].

15. Ezenkívül „[e]mlékeztetni kell arra, hogy jóllehet a bizalomvédelem elve a Közösség egyik alapelve, az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében ezen elvet nem lehet oly módon kiterjeszteni, hogy általános módon akadályozza az új szabályozásnak a korábbi szabályozás hatálya alatt létrejött helyzetek jövőbeli hatásaira való alkalmazását” (lásd különösen: Butterfly Music ítélet, C-60/98, EU:C:1999:333, 25. pont).

16. Az „átmeneti helyzetre” példaként a Gemeinde Altrip és társai ítélet (C-72/12, EU:C:2013:712, 22. pont) alapjául szolgáló ügy tényállására hivatkozom, amely egy környezeti hatásvizsgálati tanulmányra vonatkozott. A hatóságok e tanulmányt a korábbi jogszabályok hatálya alatt kezdték meg, azonban az uniós jog egy újabb jogot ruházott a nem kormányzati szervezetekre (NKSZ), amely alapján azok vitathatták az ilyen típusú tanulmányokat. A Bíróság megállapította, hogy az új jogszabályt azonnali hatállyal alkalmazni kell az érintett helyzetre.

17. Az „átmeneti helyzetre” további példaként hivatkozhatok a Bauche és Delquignies ítélet (96/77, EU:C:1978:26) [8] Bíróság elé terjesztett tényállására, amely a cukorágazatban egy korábbi jogszabály hatálya alatt megkötött szerződésekre vonatkozott. A cukor exportálásához a társaságnak exportengedélyre volt szüksége, amelyet csak az új jogszabály alapján állíthattak ki. A Bíróság megállapította, hogy az új jogszabályt alkalmazni kell, még ha a szóban forgó szerződéseket a korábbi jogszabály hatálya alatt is kötötték.

18. Ezzel szemben a „fennálló helyzet” vagy a Bíróság szóhasználatával élve „a véglegesen létrejött jogi helyzet[ek]” kapcsán (Bizottság kontra Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, 53. pont) a Bíróság úgy ítélte meg, hogy „a közösségi jogi anyagi jogi szabályokat a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvének tiszteletben tartása érdekében úgy kell értelmezni, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra csak annyiban vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik” (GruSa Fleisch ítélet, C-34/92, EU:C:1993:317, 22. pont).

19. A Bizottság a tárgyaláson a „fennálló helyzetre” szolgáló példaként a védjegyek lajstromozására hivatkozott. Az uniós szerv e határozata ugyanis meghozatalának pillanatában (lásd: Bavaria-ítélet, C-120/08, EU:C:2010:798) véglegesen megteremti az ezen uniós jogi aktus által előidézett jogi helyzetet. Ugyanez a helyzet a hatáskörrel rendelkező hatóságok, például a Molenbergnatie-ítéletben (C-201/04, EU:C:2006:136) a német hatóságok által a vámtarifa meghatározása tárgyában hozott határozat tekintetében.

20. Amint azt Cosmas főtanácsnok az Andersson és Wåkerås-Andersson ügyre vonatkozó indítványában (C-321/97, EU:C:1999:9, 58. pont) megállapította, „minden esetben meg kell határozni, melyik az a pillanat, amelyben valamely jogi helyzet végérvényesen létrejön, mivel ez szolgál szempontként az alkalmazandó jogszabály kiválasztásához. E tekintetben jelentőséggel bír a jogi helyzetek időbeli dimenziójának vizsgálata, és különösen a pillanatnyi és tartós helyzetek közötti különbségtétel. Az első esetben a helyzet abban a pillanatban létrejön, hogy az bekövetkezik, ily módon igen könnyű meghatározni az alkalmazandó jogszabályt. A második esetben egy bizonyos

7 — Westzucker-ítélet (1/73, EU:C:1973:78). Roemer főtanácsnok az ezen ügyben ismertetett indítványában értékelte úgy, hogy „egyetlen olyan alapelv sem létezik, amely szerint a közjogi módosító rendelkezéseket főszabály szerint azonnali hatállyal alkalmazni kell azokra a helyzetekre, amelyek még nem jöttek véglegesen létre; még erre vonatkozó kifejezett rendelkezés hiányában sem (lásd: a főtanácsnok Westzucker-ügyre vonatkozó indítványa (1/73, EU:C:1973:61, 737. o.). Lásd továbbá: Singer-, más néven „Hessische Knappschaft” ítélet (44/65, EU:C:1965:122, 1200. pont); Licata kontra CES ítélet (270/84, EU:C:1986:304, 31. pont).

8 — Lásd továbbá: Duchon-ítélet (C-290/00, EU:C:2002:234, 21. és azt követő pontok); Balazs-ítélet (C-401/13 és C-432/13, EU:C:2015:26, 30. és az azt követő pontok).

időköz telik el a helyzet felmerülése és létrejötte között; ennek során változások történhetnek a pozitív jogban, ami a jogalap hibás megválasztását eredményezheti. Mindenesetre, amint azt már említettem, azon jogszabály meghatározása a fontos, amely abban a pillanatban hatályos, amelyben a jogi helyzet végleges jelleget ölt”.

b) Az állami támogatásokra való alkalmazás

21. Az EK 88 cikk (3) bekezdésének utolsó mondata (jelenleg az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének utolsó mondata) azon a védelmi jellegű célkitűzésen alapszik, hogy biztosítsa, ne lehessen a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásokat nyújtani. Ez a célkitűzés először ideiglenesen a fenti rendelkezés által kimondott tilalommal, majd véglegesen a végleges bizottsági határozat meghozatalával valósul meg, amely határozat – amennyiben elutasító – a jövőre nézve akadályozza meg a bejelentett tervezett támogatás végrehajtását” (CELF és ministre de la Culture et de la Communication ítélet, C-199/06, EU:C:2008:79, 47. pont). Ugyanezen ítélet 48. pontja szerint tehát „[a]z így szabályozott megelőzés célja [...], hogy csupán a közös piaccal összeegyeztethető támogatások valósuljanak meg. E célkitűzés megvalósítása érdekében a tervezett támogatások végrehajtása időben eltolódik addig, ameddig a végleges bizottsági határozat el nem oszlatja az összeegyeztethetőséggel kapcsolatos kételyeket”.

22. Ugyanígy, az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének harmadik mondata szerinti végrehajtási tilalom miatt, amennyiben a nemzeti támogatási intézkedések sértik a tilalmat, ez azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy azok jogellenesnek minősülnek (lásd különösen: Residex Capital IV ítélet, C-275/10, EU:C:2011:814, 28. pont).

23. Ráadásul „[a]z olyan bizottsági határozat, amely valamely be nem jelentett támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánít, nem [teszi utólag jogszerűvé] az e rendelkezésben rögzített tilalom megsértésével hozott, és ezért érvénytelen végrehajtási [jogi aktusokat], mivel ellenkező esetben csorbulna az EK 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának közvetlen hatálya, és sérülnének a jogalanyok érdekei, amelyek megóvása a nemzeti bíróságok feladata. Minden más értelmezés az említett cikk (3) bekezdése utolsó mondatának az érintett tagállam általi figyelmen kívül hagyását támogatná, és meggátolná e rendelkezés hatékony érvényesülését”, és „ha valamely, a közös piaccal akár összeegyeztethető, akár összeegyeztethetetlen támogatási terv keretében az a körülmény, hogy nem tartják be az EK 88. cikk (3) bekezdését, nem járna több kockázattal és joghátránnyal, mint e rendelkezés betartása, akkor jelentősen csökkenne annak ösztönzése, hogy a tagállamok bejelentsék a támogatást, és várják meg az összeegyeztethetőségről szóló határozatot, következésképpen a bizottsági ellenőrzés terjedelme is csökkenne” (Transalpine Ölleitung in Österreich ítélet, C-368/04, EU:C:2006:644, 41. és 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24. Amint azt a Bizottság megállapítja, ha valamely tagállam még a jogszabályok tiszteletben tartása és valamely támogatás tervezett nyújtásának kellő időben való bejelentése mellett sem várhatja el azon keretek meghatározását, amelyek alapján tervei értékelésre kerülnek, hogyan várható ilyen eredmény, ha nem tartják tiszteletben e szabályokat, és a tagállamok a támogatást azelőtt végrehajtják, hogy azt előzetes engedélyezés végett bejelentették a Bizottságnak? Ugyanis az állami támogatások ellenőrzésére vonatkozó állandó és ésszerű elv szerint az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében meghatározott bejelentésre és felfüggesztésre irányuló kötelezettség megsértésével eljáró tagállam nem részesülhet kedvezőbb bánásmódban, mint az a tagállam, amely tiszteletben tartotta e kötelezettségeket. [9]

9 — Lásd különösen: Franciaország kontra Bizottság ítélet (C-301/87, EU:C:1990:67, 11. pont); Regione autonoma della Sardegna és társai kontra Bizottság ítélet (T-394/08, T-408/08, T-453/08 és T-454/08, EU:T:2011:493, 91. pont).

25. Ezenkívül, jóllehet a nemzeti bíróságok nem mérlegelhetik a támogatások EUMSZ 107. cikk (2) és (3) bekezdése szerinti, belső piaccal való összeegyeztethetőségét, mivel ez kizárólag a Bizottság feladata (lásd különösen: Residex Capital IV ítélet (C-275/10, EU:C:2011:814, 27. pont), más a helyzet az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének harmadik mondata szerinti végrehajtási tilalommal. Ez a rendelkezés ugyanis azonnali hatállyal alkalmazandó (Transalpine Ölleitung in Österreich ítélet, C-368/04, EU:C:2006:644, 41. pont). A nemzeti bíróságnak ezért például el kell rendelnie a jogellenes támogatás kedvezményezett általi visszatéríttetését (Residex Capital IV ítélet, C-275/10, EU:C:2011:814, 33–36. pont). Következésképpen a jogalanyok számára negatív következmények származhatnak a végrehajtási tilalomból még akkor is, ha a Bíróság ítélkezési gyakorlatában részben kiemelte, hogy a nemzeti bíróságoknak a jogalanyok „javára” kell megállapítani a végrehajtási tilalom megsértéséből fakadó következményeket. [10]

26. Mindazonáltal a nemzeti bíróságoknak általánosan és átfogó módon tiszteletben kell tartaniuk a végrehajtási tilalmat (Residex Capital IV ítélet, C-275/10, EU:C:2011:814, 29. pont), és eközben teljes mértékben figyelembe kell venniük az uniós érdeket is (Transalpine Ölleitung in Österreich ítélet, C-368/04, EU:C:2006:644, 48. pont). A nemzeti bíróságnak ezért nem csupán az egyéni jogok védelmét kell biztosítania, hanem köteles mindent megtenni az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének harmadik mondata szerinti végrehajtási tilalom nemzeti jogban való érvényesítése érdekében is. [11] Ezért a jogellenes támogatás kedvezményezetti köre kibővítésének megakadályozása érdekében olyan kérelemmel szemben is lehet hivatkozni a végrehajtási tilalomra, amely valamely be nem jelentett támogatás kiterjesztett igénybevételére irányulhat (lásd ebben az értelemben: Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, 49. pont).

27. Ugyanis „az állami támogatások bejelentése az azok ellenőrzése közösségi szabályozásának központi eleme, és […] az e támogatásokban részesülő vállalkozások nem hivatkozhatnak arra, hogy jogosan bíztak a támogatások szabályszerűségében, ha azokat ezen eljárás be nem tartásával nyújtották” (Bizottság kontra Salzgitter ítélet, C-408/04 P, EU:C:2008:236, 104. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28. Összefoglalva, jóllehet igaz, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat [12] szerint az anyagi jogi szabályok azonnali hatállyal történő alkalmazására vonatkozó korlátok célja a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveinek védelme, e korlátok nem alkalmazhatók a jogellenes támogatások (vagy a Bizottság általi engedélyezés pillanatáig a bejelentett támogatások) tekintetében. Az állami támogatások ellenőrzésének rendszerében és logikájában a helyzet a bejelentéssel vagy a támogatás nyújtásával nem kerül rögtön és véglegesen meghatározásra, hanem az az uniós intézmények határozathozataláig nyitott marad.

29. A jogellenes támogatások ugyanis nem tekinthetők úgy, mint amelyek véglegesen létrejöttek, és következésképpen azok nem fennálló, hanem átmeneti helyzetnek minősülnek, mivel kizárólag a Bizottság jogosult a szóban forgó nemzeti intézkedések jogszerűségének vagy jogellenességének megállapítására, ami a Bizottság határozatát megelőzően tehát nem teremthet „véglegesen létrejött jogi helyzetet” [13].

10 — Lásd különösen: Adria-Wien Pipeline és Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke ítélet (C-143/99, EU:C:2001:598, 27. pont).

11 — Lásd: Kokott főtanácsnok Presidente del Consiglio dei Ministri ügyre vonatkozó indítványa (C-169/08, EU:C:2009:420, 119–122. pont).

12 — Lásd különösen: CNTA kontra Bizottság ítélet (74/74, EU:C:1975:59, 33–43. pont); Meridionale Industria Salumi és társai ítélet (212/80–217/80, EU:C:1981:270); Sofrimport kontra Bizottság ítélet (C-152/88, EU:C:1990:259, 16. és 17. pont); Driessen és társai ítélet (C-13/92–C-16/92, EU:C:1993:828 30–35. pont).

13 — Sőt, amennyiben a bizottsági határozatot az uniós bíróságok elé terjesztik, az e bíróságok határozathozatalát megelőzően sem teremthet ilyen helyzetet. Ugyanis annak eldöntése szempontjából, hogy valamely helyzet véglegesen létrejött-e (fennálló helyzet), vagy még nyitott, és vonatkozásában történhet jogszabályváltozás (átmeneti helyzet), a Szerződéssel létrehozott eljárással való összeegyeztethetőségnek kell a meghatározó elemnek lennie. Lásd: Di Bucci, V. és Stobiecka, A., „The Temporal Application of the State Aid Rules” (Az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok időbeli hatálya) in EC State Aid Law – Az állami támogatások joga az EK-ban – Liber Amicorum Francisco Santaolalla Gadea, Alphen an den Rijn, Kluwer Law International, 2008., 319. o. Lásd továbbá: 318. o.: „even a national principle of res judicata cannot prevent the recovery of State aid granted in breach of Community law” (lásd: Lucchini-ítélet, C-119/05, EU:C:2007:434).

30. A Bíróság bejelentett támogatásokra vonatkozó ítélkezési gyakorlata megerősíti e következtetést.

31. A Bíróság a Bizottság kontra Freistaat Sachsen ítélet (C-334/07 P, EU:C:2008:709) 51. és 52. pont jában kimondta, hogy a Bizottság az előtte folyamatban lévő összes állami támogatás bejelentésére alkalmazhat új jogszabályt, ideértve azt az esetet, amikor a bejelentés korábban történt, mint az új jogszabály közzététele. A Bíróság ugyanis megállapította, hogy az állami támogatások összeegyeztethetőségének értékelésére vonatkozó, a bizottsági határozat meghozatalának időpontjában hatályos jogszabályok, elvek és szempontok *főszabály szerint úgy tekinthetők, mint amelyek jobban megfelelnek a versenykörnyezetnek*, és a tervezett támogatások bejelentése csak olyan eljárásjogi kötelezettségnek minősül, amelynek *nem lehet célja a tárgyát képező támogatásokra alkalmazandó jogi szabályozás meghatározása*. Ennek megfelelően a Bíróság megállapította, hogy *valamely támogatás tagállam általi bejelentése nem teremt véglegesnek minősülő jogi helyzetet*. Ebben az összefüggésben meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben álláspontom szerint a Bizottság által alkalmazott jogszabályok (az 1370/2007 rendelet) hasonlóképpen „úgy tekinthetők, mint amelyek jobban megfelelnek a versenykörnyezetnek”, másrészt pedig annak, hogy valamely tagállam úgy dönt, hogy jogellenes támogatást nyújt (anélkül, hogy azt bejelentené), „nem lehet célja a tárgyát képező támogatásokra alkalmazandó jogi szabályozás meghatározása”. Ugyanis nem zárható ki, hogy akár egy évtizeddel korábban kifizetett támogatás is torzíthatja a jelenlegi versenyt. Ez merül fel például rendszeres működési támogatások esetében (mint a jelen ügyben), mivel az ilyen támogatás valamely versenytársnak a piacról való végérvényes eltűnését eredményezheti. Márpedig a versenyre gyakorolt ilyen tartós hatások figyelembevételére a Bizottság határozathozatalának időpontjában hatályos jogszabályok főszabály szerint jobban megfelelnek.

32. Ezt követően ezen ítélet 53. pontjában a Bíróság kimondta, hogy „következésképpen valamely tervezett támogatás vagy támogatási program tagállam általi bejelentése *nem teremt* olyan *véglegesnek minősülő jogi helyzetet*, amely azt vonná maga után, hogy a Bizottság a közös piaccal való összeegyeztethetőségükről az abban az időpontban hatályban lévő jogszabályokra történő hivatkozással dönt, amikor a bejelentésükre sor került. Ellenkezőleg, a Bizottság feladata a döntéshozatala időpontjában hatályban lévő jogszabályok alkalmazása, és kizárólag e szabályok alapján kell értékelni az általa e tekintetben hozott határozat jogszerűségét” (kiemelés tőlem). Továbbra is azon az álláspon ton vagyok, hogy a Bizottságnak a határozathozatalának időpontjában hatályban lévő jogszabályokat kellett alkalmaznia (az 1370/2007 rendeletet, nem pedig az 1191/69 rendeletet).

33. Végül a Bíróság a Bizottság kontra Freistaat Sachsen ítélet (C-334/07 P, EU:C:2008:709) 54. pont jában kimondta, hogy „[a] Freistaat Sachsen állításával ellentétben e megoldás nem olyan jellegű, amely arra ösztönzi a tagállamokat, hogy azonnal, bejelentés nélkül végrehajtsák a tervezett támogatásokat azért, hogy az e végrehajtás időpontjában hatályban lévő jogi szabályozás vonatkozzon rájuk. *Feltételezve ugyanis, hogy valamely jogellenes támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségét minden esetben a kifizetés időpontjában kell értékelni, a tagállamok csak nehezen láthatják előre részletesen a szabályozás változásait*. Továbbá, valamely jogellenes támogatás nyújtása annak visszatérítésére vonatkozó kötelezettséget róna az azt kifizető tagállamra, valamint az e támogatás jogellenességével okozott károk megtérítésének tenné ki” (kiemelés tőlem). A Bíróság tehát megválaszolatlanul hagyta azt a kérdést, hogy a jogellenes támogatásokat a kifizetés időpontjában hatályban lévő jogszabályok alapján kell-e értékelni, mivel a szóban forgó ügy a bejelentett támogatásokra vonatkozó jogszabályok időbeli hatályára vonatkozott.

34. Ennek ismeretében úgy gondolom, hogy a Bíróság annak igazolására szolgáló érvei, miszerint a bejelentett támogatásokat a Bizottság határozathozatala időpontjában, nem pedig a bejelentés időpontjában alkalmazandó jogszabályok alapján kell értékelni, még inkább érvényes a be nem jelentett (jogellenes) támogatásokra. Ily módon a Bíróság ugyanezen ítélet 45. pontjában kiemelte, hogy „[a] tervezett állami támogatásoknak az EK 88. cikk (3) bekezdésében előírt bejelentése e támogatások ellenőrzése közösségi szabályozásának központi eleme, és az azokban részesülő vállalkozások nem hivatkozhatnak arra, hogy jogosan bíztak a támogatások szabályszerűségében, ha azokat ezen eljárás be nem tartásával nyújtották”. Ennélfogva a támogatások jogszerűségének a Bizottság által történő

értékelése határozza meg a múltban történt események, különösen az előzetesen be nem jelentett támogatások nyújtásának jelenben bekövetkező jogi következményeit. [14]

35. Másrészt nemcsak a Bizottság döntött úgy, hogy az 1370/2007 rendelet minősül megfelelő jogalapnak a 2009. december 3-át [15] megelőzően be nem jelentett támogatás értékeléséhez, hanem az EFTA Felügyeleti Hatóság is ezt a megközelítést követte. [16]

c) A szóban forgó támogatási intézkedés minősítése

36. A felek egyetértenek abban, hogy a bejelentett és még ki nem fizetett támogatások (tervezett támogatások) tekintetében a Bizottság által lefolytatandó vizsgálatra kizárólag az abban az időpontban hatályban lévő jog alkalmazandó, amikor ez utóbbi a határozatát meghozta. E kérdést a Bíróság a Bizottság kontra Freistaat Sachsen ítéletben (C-334/07 P, EU:C:2008:709, 50–52. pont) végleges jelleggel elbírálta.

37. A jelen ügyben nyilvánvaló, hogy a vitatott intézkedések állami támogatásnak minősülnek, és hogy e támogatásokat a dán kormány anélkül fizette ki a DSB részére, hogy azt a Bizottságnak bejelentette volna. A dán kormány és a DSB mindazonáltal kitartanak az említett kifizetések jogszerűsége mellett, mivel a vitatott intézkedések álláspontjuk szerint megfelelnek az 1191/69 rendelet 14. cikkének, ebből következően e rendelet 17. cikkének (2) bekezdése értelmében mentesülnek a bejelentési kötelezettség alól.

38. Nem vitás, hogy a Bizottság a határozatában nem foglalt kifejezetten állást e be nem jelentett támogatások kifizetésének jogszerűségéről (hasonlóképpen egyébként, mint a megtámadott ítélet).

39. A Bizottság a tárgyaláson a Bíróság által számára feltett kérdésre válaszul kifejtette, hogy ha – amint a DSB állítja – a támogatás a korábbi 1191/69 rendelet alapján megfelelt a csoportmentesség feltételeinek, a Bizottságnak nem lett volna hatásköre a vitatott határozat meghozatalára. A vitatott határozat meghozatalával tehát a Bizottság *hallgatólagosan* arra a megállapításra jutott, hogy a támogatás jogellenes. A Bizottság nem minősítette volna kifejezetten „jogellenesnek” e támogatást a dán kormány kérelmére, amely – ahogyan azt a tárgyaláson is megerősítette – el akarta kerülni a dán vasúttársaság által a (C-199/06, EU:C:2008:79) történő esetleges kamatfizetést.

40. Mindamellett a Bizottság álláspontja szerint a dán kormány, amely hatáskör hiánya miatt megtámadhatta volna a Bizottság határozatát, nem így járt el. A Bizottság álláspontom szerint jóval meggyőzőbb módon érvelve hangsúlyozza, hogy a dán kormány a túlkompenzáció korrekciójára vállalt kötelezettséget, amelynek hiányában a Bizottság nem engedélyezte volna a szóban forgó támogatást. Más szavakkal, a dán kormány nem tehetett volna ilyen kötelezettségvállalást annak elismerése nélkül, hogy a támogatás nem részesült csoportmentességben.

14 — Lásd: Maxian Rusche, T. és Schmidt, S., The post-Altmark Era Has Started: 15 Months of Application of Regulation (EC) No. 1370/2007 to Public Transport Services, European State Aid Law Quarterly, 2/2011, 262. o.

15 — Lásd a vitatott határozatot, illetve a Németország által a Verkehrsverbund Rhein Ruhrhoz tartozó Bahnen der Stadt Monheim (BSM) és Rheinische Bahngesellschaft (RBM) számára nyújtott C 58/06 (korábbi NN 98/05) sz. állami támogatásról szóló, 2011. február 23-i 2011/501/EU bizottsági határozatot (HL L 210., 1. o.).

16 — EFTA Surveillance Authority Decision 254/10/COL of 21 June 2010 az AS Oslo, az AS Oslo Sporveier és az AS Sporveisbussene vonatkozásában. E határozat egy másik pontját az E-14/10, konkurrenten.no/EFTA Surveillance Authority ügyben támadták meg. Maxian Rusche, T. és Schmidt, S. álláspontja szerint, i. m., 262. o., abban az időszakban három másik, a Bizottság által indított vizsgálat volt folyamatban, amelyeket az 1191/69 rendelet alapján kezdeményeztek, azonban azokról az 1370/2007 rendelet alapján hoztak határozatot, nevezetesen: a C 54/2007. sz. Németország – Emsland ügyben 2007. november 28-án hozott határozat; Állami támogatás – Nèmetország – Állami támogatás C 47/07 (korábbi NN 22/05) – Közszolgáltatási szerződés a Deutsche Bahn Regio, valamint Berlin és Brandenburg tartományok (Länder) között – Felhívás észrevételek megtételére az EK-Szerződés 88. cikk (2) bekezdése alapján (HL 2008 C 35, 13. o.) című határozat; a C 17/2008. sz. République tchèque – Usti nad Labem ügyben 2008. április 16-án hozott határozat.

d) A megtámadott ítélet

41. Mindenekelőtt megjegyzem, hogy figyelemmel a téma jelentőségére és összetettségére, a megtámadott ítélet igen szűkszavúnak tűnik (mivel az elemzés csak a 34–58. pontot öleli fel), a döntő jelentőségű kérdés tekintetében csupán két Törvényszék által hozott ítéleten [17] alapul, amelyeket egyébként a Bíróság ítélkezési gyakorlata vitatott, [18] és nem fejtette ki, hogy valamely tagállam milyen formában teremthet az uniós jogban az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével jogilag véglegesen létrejött helyzetet.

42. A Törvényszék a megtámadott ítéletben (40. pont) a SIDE kontra Bizottság ítéletre (T-348/04, EU:T:2008:109) hivatkozva kimondja, hogy „a bejelentés nélkül folyósított támogatásokra […] azokat az anyagi jogi szabályokat kell alkalmazni, amelyek a támogatás kifizetésének időpontjában voltak hatályban, mivel az ilyen támogatással járó előnyök abban az időszakban keletkeztek, amelynek során a kérdéses támogatást folyósították”. Az ítélet e része alapján a következő megjegyzéseket teszem.

43. Először is, nem azt kell megválaszolni, hogy mikor keletkeztek az előnyök, hanem hogy azok mikor kerülnek véglegesen és jogilag kimondásra az uniós jogban, ez álláspontom szerint csak azt követően következhet be, hogy a Bizottság e következmények tekintetében határozatot hoz.

44. Másodszor, ellentétben a Törvényszék állításával, a versenytársak bármikor a nemzeti bírósághoz fordulhatnak, hogy az, amennyiben a támogatást nem jelentették be, szüntesse meg ezen előnyöket. Egyébként J. Andersen az 1370/2007 rendelet „visszaható hatályú” alkalmazásának, valamint annak kifogásolása helyett, hogy a vitatott határozat meghozatala túl hosszú időt vett igénybe a Bizottság számára, élhetett volna e jogorvoslati eszközzel. A bíróság elrendelte volna a támogatás visszatéríttetését, és ekkor az 1191/69 rendeletet alkalmazta volna annak megállapítására, hogy a csoportmentességet alkalmazni kell-e.

45. Harmadszor, téves az az elképzelés, hogy a támogatás uniós joggal való összeegyeztethetősége vagy össze nem egyeztethetősége a támogatás nyújtásakor, illetve amikor az kifejti hatásait, véglegesen megállapítható, Jóllehet a versenytorzítás szükségszerűen benne rejlik a támogatás fogalmában, amely objektív fogalom (Ladbroke Racing kontra Bizottság ítélet, T-67/94, EU:T:1998:7, 52. pont; SIC kontra Bizottság ítélet, T-46/97, EU:T:2000:123, 83. pont), ezzel együtt „a támogatási intézkedések vagy a támogatási programok közös piaccal való összeegyeztethetőségének mérlegelése […] a közösségi bíróság ellenőrzése mellett eljáró Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik”, mivel az ítélkezési gyakorlat széles mérlegelési jogkört ismer el a Bizottságnak e tekintetében (Unicredito Italiano ítélet, C-148/04, EU:C:2005:774, 71. pont). Mivel a támogatások uniós joggal való összeegyeztethetőségének megállapítására az uniós bíróság ellenőrzése mellett kizárólag a Bizottság által hozott határozatban kerülhet sor, a Bizottság határozathozatalának időpontjában továbbra is folyamatban lévő helyzetről van szó, és a határozat meghozatalát megelőzően a jogi környezetben beállt bármely változást figyelembe kell venni. [19]

46. Negyedszer, nem helyes annak kimondása, hogy a jogellenes támogatással járó előnyök és hátrányok abban az időszakban keletkeztek, amelynek során a kérdéses támogatást folyósították. Ugyanis, ahogyan az Alber főtanácsnok Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekre vonatkozó indítványában (C-74/00 P és C-75/00 P, EU:C:2002:106, 143. és 144. pont) megállapította, „a jogellenes támogatás következményei annak visszatérítteséig fejtik ki hatásukat. Még ha az előny a támogatás nyújtását követő hosszú évek során nem is szerepel közvetlenül a vállalat

17 — Nevezetesen: SIDE kontra Bizottság ítélet (T-348/04, EU:T:2008:109), Olaszország kontra Bizottság ítélet (T-3/09, EU:T:2011:27). Lásd a megtámadott ítélet 40. és 43. pontját.

18 — Lásd különösen: Bizottság kontra Freistaat Sachsen ítélet (C-334/07 P, EU:C:2008:709); Diputación Foral de Vizcaya és társai kontra Bizottság ítélet (C-465/09 P–C-470/09 P, EU:C:2011:372); Cantiere navale De Poli kontra Bizottság végzés (C-167/11 P, EU:C:2012:164). E tekintetben lásd a jelen indítvány 47. és azt követő pontjait.

19 — Lásd: Di Bucci, V. és Stobiecka, A., i. m., 326. o.

mérlegében, a támogatás tartósan megerősíti a kedvezményezett vállalat versenyhelyzetét azon vállalatokhoz képest, amelyek nem részesültek támogatásban, [és] [a] Bizottság feladata nem az, hogy visszahelyezkedjen a támogatás nyújtásának időpontjába, és csak az abban az időszakban kiváltott hatásokat vegye figyelembe. Épp ellenkezőleg, a Bizottságnak meg kell védenie a tényleges versenyt, a határozat elfogadásának időpontjában alkalmazandó szempontok alapján mérlegelve a támogatás (fennálló) hatásait".

47. Mindenesetre (a Bizottsághoz hasonlóan) úgy gondolom, hogy azokat az érveket, amelyeken a SIDE kontra Bizottság ítélet (T-348/04, EU:T:2008:109) és a megtámadott ítélet alapul, a Bíróság kategorikusan elutasította a Diputación Foral de Vizcaya és társai kontra Bizottság ítéletben (C-465/09 P–C-470/09 P, EU:C:2011:372), amelyben a Bíróság a 125–127. pontban először is megállapította, hogy az új jogszabályoknak a jogellenes támogatásokra való alkalmazása nem valamely korábban létrejött helyzetre, hanem egy folyamatban lévő helyzetre irányul, ezt követően pedig, hogy a versenypolitika hatékony alkalmazása megköveteli, hogy a Bizottság bármikor hozzáigazíthassa mérlegelését e politika követelményeihez, végül pedig hogy azok a tagállamok, amelyek nem jelentettek be valamely támogatási programot a Bizottságnak, nem várhatják el ésszerűen, hogy e programot az elfogadása időpontjában alkalmazandó jogszabályokra figyelemmel értékelik.

48. Ebből következően a Bizottságnak a kifizetett és be nem jelentett támogatások vizsgálata során joga van új összeegyeztethetőségi jogszabályok alkalmazására. Jóllehet a szóban forgó ügy a Bizottság által elfogadott iránymutatásban rögzített átmeneti szabályok jogszerűségére vonatkozott, a Bíróság indokolásának alátámasztására hivatkozott rá a Pokrzeptowicz-Meyer ítéletben (C-162/00, EU:C:2002:57), amely olyan jogszabályi rendelkezésekre vonatkozott, amelyek álláspontom szerint hatástalanná teszik a Törvényszék által a megtámadott ítélet 55. pontjában a Diputación Foral de Vizcaya és társai kontra Bizottság ítélet (C-465/09 P–C-470/09P, EU:C:2011:372) azon indokkal történő elvetésére tett kísérletet, hogy az csak az iránymutatás alkalmazhatóságára vonatkozott.

49. Értelemszerűen ugyanezen érvek vonatkoznak a másik, vagyis az Olaszország kontra Bizottság ítéletre (T-3/09, EU:T:2011:27),[20] amelyre a Törvényszék a megtámadott ítélet 40. pontjában hivatkozik. Az előbbi ítélet, amely egyébként egy bejelentett támogatásra vonatkozott, a SIDE kontra Bizottság ítélethez (T-348/04, EU:T:2008:109) hasonlóan nem veszi figyelembe azon döntő jelentőségű tényezőt, amelyre a Bíróság hivatkozott a Bizottság kontra Freistaat Sachsen ítéletben (C-334/07 P, EU:C:2008:709) és a Diputación Foral de Vizcaya és társai kontra Bizottság ítéletben (C-465/09 P–C-470/09 P, EU:C:2011:372), miszerint a támogatást bejelentették-e, vagy sem, azaz hogy az e támogatáshoz kapcsolódó helyzet nem tekinthető véglegesnek, ameddig a Bizottság a belső piaccal való összeegyeztethetőségről nem hozta meg a határozatát, illetve ameddig e határozat nem emelkedett jogerőre (Spanyolország kontra Bizottság ítélet, C-169/95, EU:C:1997:10, 53. pont).

50. Ami J. Andersen azon érvét illeti, amely szerint őt megilleti a jogbiztonsághoz való jog, így tehát joga van megismerni, hogy melyik jogot alkalmazzák arra a támogatásra, amelyből a versenytársa részesült, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint nem létezik védelem a jogszabályok változásával, így tehát azon új jogszabályokkal szemben sem, amelyeket hosszan fennálló helyzetekre kell alkalmazni (lásd a jelen indítvány 15. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

e) Végkövetkeztetések

51. Összefoglalva, valamely támogatáshoz – legyen az bejelentett, vagy sem – kapcsolódó helyzetet nem lehet véglegesnek tekinteni mindaddig, amíg a Bizottságnak a támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségéről hozott határozata jogerőre nem emelkedett.

20 — A jelen fellebbezés szempontjából meg kell jegyezni, hogy ez az ítélet lényegében azonos a Cantiere navale De Poli kontra Bizottság ítélettel (T-584/08, EU:T:2011:26). E két ítélettel szemben fellebbezést nyújtottak be, amelyet a Bíróság a Cantiere navale De Poli kontra Bizottság végzéssel (C-167/11 P, EU:C:2012:164) és az Olaszország kontra Bizottság végzéssel (C-200/11 P, EU:C:2012:165) bírált el.

52. Ugyanis, először is, a visszatéríttetést eddig az időpontig akár a Bizottság, akár a nemzeti bíróság elrendelheti.

53. Ezt követően az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében meghatározott bejelentésre és felfüggesztésre irányuló kötelezettség megsértésével eljáró tagállam nem részesülhet kedvezőbb bánásmódban, mint az a tagállam, amely tiszteletben tartotta e kötelezettségeket. Ugyanis „a breach of the standstill obligation may not lead to a better position with respect to cases that were notified to the Commission in a legally compliant manner” [21].

54. Végül nyilvánvalóan nincs helye annak sem, hogy a jogellenes támogatások kedvezményezettje számára védelmet biztosítsanak az e támogatás összeegyeztethetőségének a Bizottság általi értékelésére alkalmazandó anyagi jogi szabályok módosításával szemben.

55. Ebből következően a Törvényszék tévesen értelmezte a jogot, amikor helyt adott a J. Andersen által felhozott harmadik jogalapnak, és kimondta, hogy valamely be nem jelentett támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségét az e támogatás nyújtásának időpontjában hatályos jogszabályok alapján kell értékelni, és a megtámadott ítéletet hatályon kívül kell helyezni. Ily módon a Bíróságnak magának kell az elsőfokú eljárásban hivatkozott e harmadik jogalapot mint megalapozatlant elutasítani.

56. Ami az elsőfokú eljárásban hivatkozott első és második jogalapot illeti (a megtámadott ítélet 20. és 21. pontja), ez utóbbiak tekintetében a per állása nem teszi lehetővé, hogy a Bíróság azokról határozzon, különösen mivel vizsgálatuk megköveteli a Bizottság által lefolytatott összetett gazdasági értékelések megalapozottságának ellenőrzését, ami a Törvényszék feladata.

B – *A DSB és a Dán Királyság csatlakozó fellebbezéséről*

57. E két csatlakozó fellebbezés lényegében ugyanazt a kérdést veti fel, és olyannyira átfedik egymást, hogy azokat célszerű együttesen vizsgálni.

1. A felek érvelésének összefoglalása

58. A DSB egyetlen jogalapra hivatkozik, nevezetesen hogy az 1370/2007 rendelet Bizottság általi potenciálisan téves alkalmazása nincs semmiféle hatással a vitatott határozat érvényességére, mivel a Bizottság az 1191/69 rendelet alkalmazásával sem jutott volna eltérő megállapításra a szóban forgó támogatás összeegyeztethetősége vonatkozásában.

59. A dán kormány a maga részéről úgy véli, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 50. pontjában elferdítette a vitatott határozat tartalmát, amikor úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó támogatások értékelése kizárólag az 1370/2007 rendelet alapján történt. Érvelése lényegében megegyezik a DSB érvelésével.

60. A vitatott határozat és az eljárást megindító határozat együttes olvasatát alapul véve a DSB hangsúlyozza, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely határozat megfelelő indokolást tartalmaz, amennyiben olyan dokumentumra utal, amely a címzettnek már a birtokában van, és amely tartalmazza azokat a körülményeket, amelyekre az intézmény a határozatát alapította (Bundesverband deutscher Banken kontra Bizottság ítélet, T-36/06, EU:T:2010:61, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

21 — Lásd: Lipinsky, J., i. m.

61. A DSB álláspontja szerint továbbá a Törvényszék köteles lett volna határozni arról, hogy az 1191/69 rendelet Bizottság által végzett értelmezése és az ezen értelmezésből levont következtetések helyesek voltak-e. A DSB e tekintetben arra emlékeztet, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a téves jogalkalmazás nem indokolja a vitatott határozat megsemmisítését, amikor a Bizottság a tévedés hiányában is ugyanazt a határozatot fogadná el (lásd különösen: Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ítélet, C-74/00 P és C-75/00 P, EU:C:2002:524, 122. pont).

62. A dán kormány a maga részéről arra hivatkozik, hogy a Törvényszék megsértette az uniós jogot azzal, hogy a megtámadott ítélet 58. pontjában elutasította az arra irányuló érveit, hogy az 1370/2007 rendelet alkalmazása alaki szabálytalanságnak minősül, amely nem volt alkalmas arra, hogy bármilyen módon hatással legyen a vitatott határozat tartalmára.

63. A dán kormány végül azon az álláspontón van, hogy a per állása lehetővé teszi a jogvita elbírálását, mivel magának a Bíróságnak kell kimondania, hogy a vitatott határozatot nem lehetett azzal az indokkal megsemmisíteni, hogy a Bizottság azt az 1370/2007 rendelet alapján hozta meg, mivel azok a feltételek, amelyeknek a tömegközlekedési szerződések keretében történő ellentételezéseket az 1191/69 rendelet alapján alárendelték, azonosak vagy kevésbé szigorúak, mint az 1370/2007 rendeletben megkövetelt feltételek.

64. A Bizottság a jelen indítvány 61. pontjában összefoglaltakat leszámítva lényegében egyetért a DSB érvelésével, mivel úgy véli, hogy a vitatott határozat magában foglalja a vitatott támogatásoknak a két rendelet alapján elvégzett elemzését.

2. Elemzés

65. A csatlakozó fellebbezések felvetik annak kérdését, hogy a Bizottság a vitatott határozat rendelkező részét a vitatott támogatások vonatkozásában kizárólag az 1370/2007 rendelet vagy egyúttal az 1191/69 rendelet alapján elvégzett vizsgálatra alapította-e.

66. J. Andersen véleménye szerint a Törvényszék megállapítása, amely szerint a Bizottság kizárólag az 1370/2007 rendeletre alapozva folytatta le a vizsgálatát, a vitatott határozat (307), (314), (397) és (398) preambulumbekezdéséből következik, és az olyan ténykérdésnek minősül, amely nem tartozik a Bíróság mérlegelési jogkörébe.

67. Nem értek egyet ezzel az érveléssel, mivel a vitatott határozat értelmezése egyértelműen jogkérdés. Ennélfogva az e határozat (304), (307), (314) és (397) preambulumbekezdéséből következik, hogy a Törvényszék helyesen jutott arra a megállapításra, hogy a Bizottság az említett határozatban kizárólag az 1370/2007 rendeletet alkalmazta.

68. A Törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a vitatott határozat (398) preambulumbekezdése (amely szerint az 1191/69 rendelet alkalmazása nem vezetett volna eltérő megállapításra) nem elegendő annak megállapításához, hogy a Bizottság az értékelését a két rendeletre alapozta, annál is inkább, mivel semmiféle, az említett rendelet alapján lefolytatott vizsgálat nem előzte meg a Bizottság megállapítását.

69. Másrészt a Bizottság maga is elismerte az említett preambulumbekezdésben, hogy az 1191/69 rendelet anyagi jogi szabályai csak „lényegében” azonosak az 1370/2007 rendelet anyagi jogi szabályaival.

70. Amint azt J. Andersen kifejtette, a DSB által hivatkozott ítéletek nem vezethetnek eltérő eredményre. A Törvényszék a González y Díez kontra Bizottság ítélet (T-25/04, EU:T:2007:257) 75. pontjában megállapította, hogy a szóban forgó anyagi jogi rendelkezések „azonosak”, ami a jelen ügyben nem áll fenn. Ami a Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság ítéletet illeti

(T-30/01–T-32/01 és T-86/02–T-88/02, EU:T:2009:314), elegendő annak megállapítása, hogy a Törvényszék a 221. pontban hangsúlyozta, hogy a szóban forgó támogatások olyan működési támogatások, amelyeket az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontjára tekintettel az alkalmazandó iránymutatásoktól függetlenül nem lehetett összeegyeztethetőnek nyilvánítani. Ami a CMA CGM és társai kontra Bizottság ítéletet (T-213/00., EU:T:2003:76) illeti, az nem valamely állami támogatásra, hanem egy olyan kartellre vonatkozott, amely mindenképpen ellentétes volt az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével.

71. Az eljárást megindító határozatra történő hivatkozás nem változtat semmit a helyzeten, mivel a Bizottság abban csak ismertette a felek érvelését, és megállapította, hogy a felek kétségüket fejezik ki a DSB és a dán kormány által előadott érvelés megalapozottsága tekintetében. Következésképpen a Törvényszéknek a DSB által a jelen indítvány 60. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlata nem releváns.

72. A Bizottság azon megállapításának megerősítése érdekében, amely szerint az 1191/69 rendelet alkalmazása nem vezetett volna eltérő eredményre, mint amelyre a vitatott határozatban jutottak, a Törvényszéknek az említett rendelet alapján el kellett volna végeznie a vitatott rendelkezésekre vonatkozó saját értékelését, amelyre megsemmisítés iránti kereset keretében nem rendelkezik hatáskörrel.

73. A fentiek összességéből az következik, hogy a DSB és a Dán Királyság csatlakozó fellebbezését el kell utasítani.

V – **Végkövetkeztetések**

74. Mindezek alapján azt javasolom, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül az Európai Unió Törvényszéke által hozott Andersen kontra Bizottság ítéletet (T-92/11, EU:T:2013:143);

– nyilvánítsa megalapozatlannak az elsőfokú eljárásban hivatkozott harmadik jogalapot, és az elsőfokú eljárásban hivatkozott első és második jogalap vizsgálata céljából utalja vissza az ügyet az Európai Unió Törvényszék elé;

– utasítsa el a Danske Stasbaner (DSB) és a Dán Királyság által benyújtott csatlakozó fellebbezéseket;

– az elsőfokú és a másodfokú eljárás költségeiről egyelőre ne határozzon.